

ปัญหาการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง¹

สุภัทษญา โชตทวีชัยกุล²

จากการศึกษาปัญหาการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา เหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง แนวความคิดและทฤษฎีการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทคดีปกครองในต่างประเทศ หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ของการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 และระเบียบที่ประชุมตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 จากการศึกษาทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีในการนำกระบวนการไถ่เกลี่ยมาบังคับใช้กับคดีปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองที่นำการไถ่เกลี่ยมาใช้กับคดีปกครองของประเทศไทย โดยการไถ่เกลี่ยหรือการประนอมข้อพิพาทนั้นพบว่าประเทศไทยได้นำมาใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีในศาลยุติธรรมเป็นเวลานานแล้ว ส่วนในต่างประเทศนั้นมีการนำกระบวนการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาบังคับใช้เป็นระยะเวลานานแล้วเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี เป็นต้น ซึ่งการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นสามารถลดปริมาณคดีที่อยู่ในศาลได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ทำให้ยุติปัญหาคดีด้วยดีและไม่เกิดความบาดหมางแครงใจกันระหว่างคู่กรณี เพราะต่างฝ่ายต่างยินยอมผ่อนปรนให้แก่กัน

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ที่กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และระเบียบที่ประชุมตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 ยังไม่ครอบคลุมหลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ และความสามารถของผู้ไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

การกำหนดคุณสมบัติ ความรู้ และความสามารถของผู้ไถ่เกลี่ยข้อพิพาทมีไม่เพียงพอและเหมาะสม เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวกำหนดผู้ที่มีอำนาจไถ่เกลี่ยจะต้องไม่เป็นตุลาการ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการดำเนินการไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต (บางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เจ้าของสำนวน วางตนเป็นกลางและปราศจากอคติเท่านั้น ควรจะมีการกำหนดคุณสมบัติตัวผู้ใกล้เคียงให้มากขึ้น อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังกำหนดให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเป็นผู้แต่งตั้งผู้ใกล้เคียงเท่านั้น ทำให้เป็นการปิดโอกาสของคู่กรณีที่จะคัดเลือกตุลาการผู้ที่ตนไว้วางใจหรือเชื่อถือเพื่อเข้ามาเป็นผู้ใกล้เคียง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางและขาดความน่าเชื่อถือของผู้ใกล้เคียงได้ นอกจากนั้นควรกำหนดคุณสมบัติให้ตุลาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้านเข้ามาเป็นผู้ใกล้เคียง จะทำให้การใกล้เคียงมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหากรณีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีปกครอง

บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทยังไม่ชัดเจนเพียงพอเนื่องจากข้อ 24 ผู้ใกล้เคียงที่เป็นผู้กำหนดแนวทาง ขั้นตอน และระยะเวลาการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทตามที่เห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันนัดใกล้เคียงข้อพิพาทครั้งแรก โดยไม่มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการสิ้นสุดกระบวนการใกล้เคียงที่ชัดเจนว่าหากคู่กรณีประสงค์ที่จะให้ศาลใกล้เคียงข้อพิพาทแล้วกระบวนการใกล้เคียงจะสิ้นสุดลงเมื่อใด อันจะเป็นหลักประกันความรวดเร็วในการดำเนินการใกล้เคียง แต่กำหนดให้ตุลาการศาลปกครองเป็นผู้กำหนด ซึ่งตุลาการที่เป็นผู้ใกล้เคียงในแต่ละคดีอาจมีการกำหนดขั้นตอนและแนวทางในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ดุลพินิจ ทำให้มาตรฐานในการกำหนดขั้นตอนดังกล่าวแตกต่างกันอาจเกิดความไม่เป็นธรรมต่อคู่กรณี ทั้งที่เป็นคดีที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อโต้แย้งที่เหมือนกัน ทำให้คู่กรณีที่ประสงค์จะขอให้มีการใกล้เคียงไม่ทราบและเข้าใจกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจนอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการดังกล่าว จึงควรกำหนดมาตรการในบทบัญญัติของกฎหมายให้ชัดเจนเหมาะสมเพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่คู่พิพาท

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาการยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้มีการใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีปกครอง การยื่นคำขอให้มีการใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีปกครองนั้น มีการกำหนดให้ยื่นคำขอได้นับแต่มีการฟ้องคดีจนถึงก่อนวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงเท่านั้น อาจทำให้เป็นการตัดโอกาสแก่คู่พิพาทที่อาจตกลงเจรจากันได้หลังจากวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว ซึ่งจะทำให้คดีเสร็จไปจากศาลโดยเร็วและเกิดความเข้าใจกันด้วยดีทั้งสองฝ่าย จึงควรกำหนดให้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยอาจกำหนดให้คู่กรณีสามารถยื่นคำขอให้มีการใกล้เคียงได้หลังจากวันที่ถึงกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว เพื่อเป็นการให้โอกาสคู่กรณีทุกฝ่ายมีสิทธิยื่นคำขอใกล้เคียงดังกล่าวได้เนื่องจากมีเจตนาที่จะผ่อนผันให้แกกันอย่างแท้จริง

4. ปัญหาเกี่ยวกับประเภทคดีที่ศาลปกครองมีอำนาจในการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาทได้

คดีปกครองที่สามารถเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทได้นั้น มีเพียงบางประเภทเท่านั้นไม่ครอบคลุมถึงคดีปกครองทุกประเภท จึงควรกำหนดให้เพิ่มคดีที่สามารถเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อ

พิพาทให้มากขึ้น หรือไม่ควรจำกัดประเภทคดีที่สามารถไกล่เกลี่ยได้ เพื่อจะทำให้สามารถคุ้มครองประโยชน์ของกลุ่มพิพาทให้มีการเจรจาต่อรองได้ ซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีเสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็วและถูกต้อง ทำให้เกิดความพึงพอใจของกลุ่มพิพาททุกฝ่าย

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การกำหนดคุณสมบัติ ความรู้และความสามารถของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

ในการดำเนินการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองนั้นนอกจากจะกำหนดให้เป็นหน้าที่ของอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกแล้ว ควรกำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยเป็นตุลาการศาลปกครองที่คู่กรณีพิจารณาคัดเลือกร่วมกัน จากบัญชีรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยคดีของศาล อย่างเช่นศาลปกครองเยอรมนี โดยมีการกำหนดให้ตุลาการศาลปกครองในศาลนั้นขึ้นบัญชีรายชื่อเป็นตุลาการผู้ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีปกครอง และมีการฝึกอบรมให้ตุลาการผู้ขึ้นบัญชีดังกล่าวมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยมากขึ้น มีการแยกประเภทคดีหรือรายชื่อของตุลาการผู้ไกล่เกลี่ยว่ามีความเชี่ยวชาญในการไกล่เกลี่ยคดีประเภทใดบ้าง แล้วให้คู่กรณีเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้ไกล่เกลี่ยร่วมกัน ซึ่งจะทำให้คู่กรณีเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจผู้ที่ตนเลือกเข้ามาทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย ว่าจะเป็นบุคคลที่ให้ความเป็นธรรมแก่ตนเองมากที่สุด

ควรกำหนดเทคนิคและวิธีการในการไกล่เกลี่ยให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยมีบทบาทเชิงรุก โดยการให้คำแนะนำถึงความรู้ในด้านกฎหมาย กระบวนการไกล่เกลี่ย ข้อดี ข้อเสีย ผลยุติแห่งข้อพิพาทไว้ด้วย

ผู้เขียนจึงมีความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 66/4 วรรคสี่ ดังนี้

มาตรา 66/4 วรรคสี่ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้วแต่กรณี แต่งตั้งตุลาการผู้ใดผู้หนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้

และเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 66/4 วรรคท้าย ดังต่อไปนี้ ในการแต่งตั้งตุลาการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้ไกล่เกลี่ย และความพอใจของกลุ่มความทุกฝ่ายเท่าที่พึงจะกระทำได้ ในกรณีที่คู่กรณีประสงค์จะคัดเลือกตุลาการที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยร่วมกัน ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้วแต่กรณี แต่งตั้งตุลาการผู้นั้นเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามความประสงค์ของคู่กรณี

ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็ที่ผู้เขียนเสนอไปข้างต้นจะเป็นไปตามหลักความเป็นกลางของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หลักความสมัครใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง หลักการคุ้มครองความเชื่อถือและไว้วางใจ เนื่องจากคู่พิพาทสามารถเลือกบุคคลที่ตนเชื่อถือและไว้วางใจว่ามีความเป็นกลางเข้ามาดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

2. ปัญหากรณีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

แม้การดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยนั้นอาจจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนให้เคร่งครัดมากเกินไป เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในการดำเนินการไกล่เกลี่ยก็ตาม แต่หากไม่มีการระบุขั้นตอน วิธีการดำเนินการไกล่เกลี่ยให้ชัดเจนมากขึ้นอาจทำให้คู่พิพาทเกิดความสับสนและไม่เข้าใจถึงกระบวนการเท่าที่ควร ซึ่งบางครั้งคู่กรณีฝ่ายหนึ่งอาจมีการยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเดียวกันหลายคดี หากมีการไกล่เกลี่ยในคดีอื่นด้วย แต่กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการของผู้ไกล่เกลี่ยกำหนดไว้แตกต่างกันซึ่งบางครั้งคนคดีมีข้อเท็จจริงที่คล้ายกันมาก อาจทำให้เกิดความสับสนแก่คู่กรณีฝ่ายนั้นได้ ผู้เขียนจึงมีความเห็นให้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินการไกล่เกลี่ยให้ชัดเจนมากขึ้น

ผู้เขียนจึงมีความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 ดังนี้

ข้อ 24 วรรคแรกให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นผู้กำหนดแนวทาง ขั้นตอน และระยะเวลาการดำเนินการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามที่เห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาทครั้งแรก โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความประสงค์ของคู่กรณี การปฏิบัติต่อคู่กรณีอย่างเป็นธรรม และการระงับข้อพิพาทได้ด้วยความรวดเร็ว

วรรคสอง ในกรณีที่มิเหตุจำเป็น ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจให้ขยายระยะเวลาดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามวรรคหนึ่งออกไปได้อีกไม่เกิน 1 ครั้ง แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้มีการขยายระยะเวลาดำเนินการไกล่เกลี่ยออกไปได้อีก

เนื่องจากกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นมีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสะดวกรวดเร็วมากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลและเพื่อป้องกันการประวิงคดีให้ล่าช้าของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้ยืดเยื้อออกไป การกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการไกล่เกลี่ยจะทำให้เป็นหลักประกันความเชื่อถือและไว้วางใจของคู่กรณีว่าจะเกิดความรวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ย ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็ที่ผู้เขียนเสนอไปข้างต้นจะเป็นไปตามหลักความครบถ้วนของข้อมูลและหลักความมีประสิทธิภาพของการพิจารณาคดีและการบริหารจัดการคดี ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง รวมถึงทฤษฎีการเจรจาซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งในการระงับข้อพิพาทอีกด้วย เนื่องจากการเพิ่มเติมแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้เกิดความชัดเจนและความครบถ้วนของ

ข้อมูลคู่กรณีสามารถเข้าใจขั้นตอนในการเริ่มต้นการไกล่เกลี่ยมากขึ้น ทำให้คู่กรณีสามารถเตรียมข้อมูลและความต้องการของตนอย่างชัดเจนในการไกล่เกลี่ยเพื่อสามารถมาเจรจาต่อรองกับคู่กรณีอีกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง ทำให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปตามขั้นตอนอย่างรวดเร็ว

3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเวลาการยื่นคำขอต่อศาลเพื่อขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

การยื่นคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยนั้นควรกำหนดให้ยื่นคำขอได้ทุกช่วงเวลาก่อนศาลปกครองมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือก่อนที่คดีจะถึงที่สุด ไม่ควรกำหนดให้ยื่นได้เฉพาะนับแต่วันยื่นคำฟ้องจนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงดังเช่นที่กำหนดไว้ในมาตรา 66/4 วรรคแรก ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และข้อ 12 ของระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพราะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมและความสมัครใจของคู่กรณี หากคู่กรณีทุกฝ่ายยินยอมพร้อมใจกันให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ก็จะแสดงให้เห็นได้ว่าคู่กรณีทุกฝ่ายมีเจตนาที่จะผ่อนผันให้แกกัน ซึ่งมีโอกาสเป็นไปได้สูงว่าการดำเนินการไกล่เกลี่ยนั้นจะสำเร็จไปได้ด้วยดี ทำให้เกิดความปรองดอง และความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ไม่เกิดผลแพ้ชนะ หรือเรียกว่า Win Win (ชนะด้วยกันทุกฝ่าย) นั่นเอง

ผู้เขียนจึงมีความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 66/4 วรรคแรก ดังนี้

มาตรา 66/4 วรรคแรก ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษา คู่กรณีอาจร่วมกันยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือคู่กรณี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำขอและคู่กรณีฝ่ายอื่นตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีเช่นนี้ ถ้าองค์กรพิจารณาพิพากษาเห็นสมควรและประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี เห็นชอบให้ศาลดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีนั้นได้ สำหรับคู่กรณีที่ไม่ได้ตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทศาลอาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไปได้

และแก้ไขระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. 2562 ข้อ 12 ดังนี้

ข้อ 12 ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษา คู่กรณีที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยยื่นคำขอต่อศาลนั้น เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ในการนี้ คู่กรณีอาจยื่นคำขอร่วมกันกับคู่กรณีอื่นที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือยื่นหลักฐานเป็นหนังสือที่แสดงความตกลงหรือยินยอมของคู่กรณีอื่นที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อศาลด้วยก็ได้

ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ผู้เขียนเสนอไปข้างต้นจะเป็นไปตามหลักการประนีประนอม และหลักความสมัครใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคู่กรณีสามารถประนีประนอมกันได้ตามความสมัครใจของคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง และคู่กรณีก็มีเจตนาที่จะยุติปัญหากันด้วยความสุจริตตามหลักสุจริตซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในกฎหมายมหาชนเบื้องต้น แม้จะเกิดขึ้นภายหลังวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงก็ตาม

4. ปัญหาเกี่ยวกับคดีที่ศาลปกครองสามารถกำหนดให้มีการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้

คดีปกครองทุกประเภทตาม มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)-(6) ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีทางปกครอง พ.ศ. 2542 สามารถที่จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยได้ เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการพิจารณาคดีในศาลปกครองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถยุติปัญหาด้วยดีและเกิดจากความยินยอมพร้อมใจกันระหว่างคู่กรณี แม้ว่าการไกล่เกลี่ยคดีปกครอง หากพิจารณาในด้านคู่กรณีที่ฝ่ายปกครอง คือ หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ฝ่ายปกครองนั้นจะต้องตกลงประนีประนอมในเรื่องที่อยู่ภายในขอบเขตอำนาจดุลพินิจของตนตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งต้องไม่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะหรือทำให้ส่วนรวมต้องเสียหาย และศาลปกครองในฐานะผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องให้คำแนะนำหรือหาทางออกในการยุติข้อพิพาทที่อยู่ภายในขอบอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองและเป็นการรักษาประโยชน์ของส่วนรวมไว้ด้วยก็ตาม

ผู้เขียนจึงมีความเห็นให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ดังนี้

มาตรา 66/2 วรรคแรก ศาลปกครองมีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)-(6)

มาตรา 66/2 วรรคสอง เว้นแต่คดีที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 66/3 และคดีพิพาทที่เกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ

ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ผู้เขียนเสนอไปข้างต้นจะเป็นไปตามหลักการหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง และหลักประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากหากมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจศาลปกครองสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีปกครองได้ทุกประเภท เว้นแต่เป็นคดีกำหนดไว้ตามมาตรา 66/3 แล้ว ศาลปกครองก็สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีดังกล่าวได้ตามหลักความชอบด้วยกฎหมาย และหากเป็นการดำเนินการไกล่เกลี่ยที่คดีจะเสร็จไปได้อย่างรวดเร็วก็จะยิ่งทำให้สามารถคุ้มครองประโยชน์สาธารณะได้อย่างรวดเร็ว เพราะหากเป็นคดีที่เมื่อไกล่เกลี่ยแล้วผลประโยชน์จะตกแก่ประชาชนส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของเอกชนคนใดคนหนึ่งแล้ว ก็จะทำให้เป็นไปตามหลักกฎหมายมหาชนที่ว่าประโยชน์สาธารณะต้องมาก่อนประโยชน์ของเอกชน

